

Asia: VN/27993/2024

Lausuntopyyntö Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelman luonnoksesta vuosille 2026-2033

1 Johdanto

1. Johdanto

Naisasialiitto Unioni kiittää mahdollisuudesta lausua aiheesta ja yhtyy johdannossa mainittuihin olennaisiin perusteluihin. On ehdottoman totta, kuten johdannossa todetaan, että ”Naisiin kohdistuva väkivalta on vakava ja laaja-alainen ihmisoikeusloukkaus, joka heikentää yksilön turvallisuutta, hyvinvointia ja oikeutta elää vapaana väkivallasta. Se on myös merkittävä tasa-arvo-ongelma, joka vaikuttaa yhteiskuntaan kokonaisuudessaan.” Juuri näistä syistä Istanbulin sopimuksen toimeenpano on mitä tärkeintä toteuttaa laajasti ja viisaasti.

1.1 Toimeenpanosuunnitelman valmistelu ja lähtökohdat

Meitä huolestuttaa, ettei toimintasuunnitelmalle ole osoitettu rahoitusta. Toimeenpanon vaatimien resurssien löytäminen toimijoiden nykyisistä tai leikatuista määrärahoista on todennäköisesti vaikeata ellei mahdotonta ja vaikeuttaa toimeenpanon onnistumista ja siten tämän vakavan ihmisoikeusloukkauksen ja tasa-arvo-ongelman ratkaisua.

1.2 Toimeenpanosuunnitelman rakenne

-

1.3 Toimeenpanosuunnitelman toteutuksen koordinointi ja seuranta

Vaikka aiemmat toimeenpanosuunnitelmat ovat luoneet hyvää pohjaa Suomen väkivallan vastaisen työn koordinaatiolle, paljon haasteita on yhä kaikilla osa-alueilla eri toimijoiden koordinaatiosta palveluntarjontaan ja tutkimuksesta kapasiteetin kehittämiseen. Pitkän ajan visio puuttuu; sillisalaatti erilaisia toimenpiteitä ei tule lopettamaan väkivaltaa Suomesta. Suomen pitäisi erityisesti panostaa eri hallinnon tasojen väliseen koordinaatioon, ottaa järjestökentän työpanos huomioon, ja ennen kaikkea rahoittaa tätä työtä riittävästi sillä ennaltaehkäisy on sekä taloudellisesti että inhimillisesti parempi vaihtoehto, kuin jo käynnissä olevan väkivallan torjunta.

1.4 Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan esiintyvyys

-

2 Tavoitteet ja toimenpiteet

2 Tavoitteet ja toimenpiteet

-

2.1 Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ennaltaehkäisy

Tässä esitetyt toimenpiteet ovat hyviä, mutta joiltain osin riittämättömiä ja toisilta osin ilmeisesti niiltä puuttuu rahoitus, eli niiden toteutuminen on epävarmaa. On erittäin hyvä, että monia toimenpiteitä tehdään yhteistyössä kansalaisjärjestöjen kanssa, on kuitenkin syytä huomioida, että myös kansalaisjärjestöjen mahdollisuudet tehdä työtään menestyksekkäästi on myös resurssikysymys ja työn mahdollisuudet tulee turvata.

2.2 Väkivallan uhrien tuki ja palvelut väkivallan kaikille osapuolille

Tuomme huolestamme esiin turvapaikkojen määrästä Suomessa. Turvakotipaikkoja ei ole saatavilla Istanbulin sopimuksen edellyttämällä tavalla. Euroopan neuvoston suosituksen mukaan turvakotipaikkoja tulisi olla vähintään 550. Suomessa turvakotipaikkoja on tällä hetkellä 228 perheille tai yksin tuleville. Pitkäkestoista asumista on tarjolla rajallinen määrä.

THL (2025) raportin mukaan vuonna 2024 turvakodissa oli asiakkaita yhteensä 5 801, joista 58 % oli aikuisia ja 42 % lapsia. Aikuisista naisia oli 91% ja miehiä 9 %. Nais- ja lapsiasiakkaiden määrä kasvoi 9 % edellisvuoteen verrattuna, kun taas miesasiakkaiden määrä laski 7 %. Tilastot osoittavat, että naisten ja lasten tarve päästä turvaan on kasvanut. Tilanpuutteen vuoksi jopa 1 318 henkilöä on jouduttu ohjaamaan toiseen turvakotiin. Turvaa hakenut henkilö voi kokea sijainnin vaihtumisen hankalana, se voi vaikeuttaa arjen järjestelyjä, kuten työssä käyntiä tai lasten koulunkäyntiä. Sijainnin vaihtuminen voi lisätä myös turvattomuuden tunnetta.

Väkivaltaa kokeneilla tulee olla mahdollisuus helposti saavutettavaan suojaan. Turvakotipaikkojen määrää on lisättävä Suomessa ja pitkäkestoisen asumisen mahdollisuuksia parannettava. Tällä hetkellä Suomen tilanne ei vastaa Istanbulin sopimuksen velvoitteita.

Turvakotien esteettömyys on niin ikään olennainen kehityskohde. Vammaiset ihmiset kohtaavat korostuneesti väkivaltaa lähisuhteissaan vammattomiin verrattuna ja siksi myös turvakotien tulisi pystyä tarjoamaan turvaa myös vammaisille. Kaikissa turvakodeissa tulee olla esteettömiä asiakaspaikkoja.

Turvakotipaikkojen maantieteellistä saatavuutta on myös parannettava huomioiden lappi ja saamelaisten kotiseutualue.

Lähestymiskiellon tulee olla tehokas, maksuton ja hyödyntää uutta teknologiaa mahdollisuuksien mukaan.

MARAK-malli (vakavan parisuhdeväkivallan riskinarvioinnin ja uhrin auttamisen moniammatillinen menetelmä) pitäisi ottaa käyttöön kaikilla paikkakunnilla.

2.3 Väkivallan uusiutumisen estäminen ja rikosvastuun toteutuminen

Rikosilmoitusten vastaanottovaiheen työntekijöiden sensitiivisyyttä tulee lisätä ymmärtämään väkivallasta ilmoittajan kokemusta ja esimerkiksi osaamista verkossa tapahtuvaan väkivaltaan tulee lisätä ja ottaa tämä väkivallan laji vakavasti. Seksuaalirikosten käsittelyaikoja on lyhennettävä.

2.4 Toimien yhteensovittaminen ja tiedonkeruu

-

Yleisiä huomioita

Yleisiä huomioita

Kunniaan liittyvä väkivalta ja sen erityiskysymyksenä silpominen tulisi huomioida laajemmin tässä toimeenpanosuunnitelmassa. Nyt silpominen on mainittu toimeenpano-ohjelmassa kolmesti, joista näistäkin maininnoista yksi liittyy tilastotietoon. Viranomaisten on suojeltava jokaista Suomessa asuvaa lasta ja nuorta tällaisilta väkivallanteoilta. Lisäksi olisi kohdistettava erityistä tukea silpomisesta toipumiseen.

Aromaa Eekku
Naisasialiitto Unioni ry